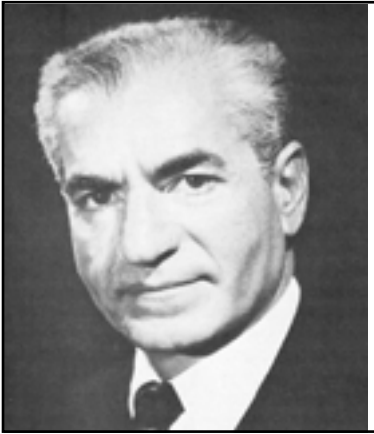

پاسخ به تاریخ

کتاب پاسخ به تاریخ، آخرین نوشته شاهنشاه آریامهر در ایام بیماری و در سخت ترین روزهای زندگی وی در غربت است. این کتاب دربرگیرنده افکار ژگرف شاهنشاه در رابطه با سیاست ایران و جهان، بررسی امور تاریخی، برنامه های ناتمام برای پیشرفت کشور و نیز بروز فاجعه بهمن 57 و تجزیه و تحلیل آن از دید اعلیحضرت میباشد.

وظایف بانک اعتبارات و توسعه کشاورزی

برای پر کردن خلأیی که از الغای نظام ارباب و رعیتی پدید آمده بود، به بانک اعتبارات و توسعه کشاورزی مأموریت تقبل و انجام طرحهای مختلف مربوط به اجرای اصلاحات ارضی در کشور واگذار شد. در نهایت امر این بانک بیش از 200 شعبه در سرتاسر کشور تاسیس کرده بود و وامهای ضروری را در اختیار تعاونیهای روستائی، اتحادیه های کشاورزان و خود زارعان قرار میداد. گروههای سیار و وزارت کشاورزی و بانک منظمًا به مناطق کشاورزی که دچار خشکسالی و یا آفت شده بود، میرفتند و کمکهای لازم را به کشاورزان و دامداران معمول میداشتند. میان سالهای 1341 تا 1346 میزان وام پرداختی بانک، به کشاورزان از بیست میلیارد ریال تجاوز کرد. به موازات این اقدامات، شرکتهای تعاونی و تعاونیهای کشاورزی با کمک و همیاری کشاورزان بنیان گرفت و توسعه یافت و چون تعداد کشاورزان فراوان شد بمنظور تامین هماهنگی در فعالیت این شرکتهای، ترتیب تمرکز آنان در اتحادیه های منطقه ای داده شد.

بانکهای اعتبارات کشاورزی و شرکتهای تعاونی کشاورزی و روستائی، سازمانها و تاسیسات متعارف کشاورزی نوین در همه جهان بشمار میرود. ولی لازم است در اینجا به سازمان دیگری در کشاورزی جدید

ایران اشاره نمایم، که در کشورهای دیگر مشابه آن تاسیس نشده و میتواند بعنوان تجربه ای سودمند و موفق مورد بررسی قرار گیرد. مراد شرکتهای سهامی زراعی است.

شرکتهای سهامی زراعی

هدف از تشکیل این شرکتهای افزایش بازده و بهبود کیفیت محصولات کشاورزی از طریق تجمیع واحدها و مکانیزه کردن کشاورزی و بکار بردن روشهای نوین کاشت و برداشت است.

هر کشاورز، به قدر ارزش زمین خود در شرکتهای سهامی زراعی سهیم و شریک میشود ولی به کاشت حصه خود همچنان ادامه میدهد. اما بدون موافقت شرکت حق فروش آنرا ندارد و سهامداران شرکت در خرید آن حق تقدم کامل دارند. وراثت وی نیز بجای زمین، از سهام شرکت بعنوان حق الارث دریافت میدارند و بدین ترتیب از قطعه قطعه شدن زمین که موجب کاهش بازده فعالیت کشاورزی است، جلوگیری میشود. تشکیل شرکتهای سهامی زراعی، ضمن حفظ اصل مالکیت خصوصی اراضی مزروعی، موجبات تجمیع قطعات کوچک مزروعی و ایجاد واحدهای بزرگ مکانیزه را فراهم میآورد و تلفیق مطلوبی است میان مالکیت خصوصی و بهره برداری جمعی.

تاسیس شرکتهای سهامی زراعی این امکان را برای کشاورزان صاحب زمین در ایران تامین کرد که نیروهای خود را

برای بهبود و توسعه کار خویش، متمرکز سازند و از عواید قابل ملاحظه ای نیز برخوردار شدند. نتایج پانزده ساله اجرا و تحقق و اصلاحات ارضی را میتوان در چند رقم خلاصه کرد:

- بیش از دو میلیون خانواده کشاورز ایرانی مالک اراضی مزروعی خود شدند. - پرداخت بیش از 20 میلیارد ریال وام از طریق 2870 تعاونی روستائی به 2/800/000 نفر اعضای آنها

- تاسیس 147 اتحادیه شرکتهای تعاونی که بیش از 2800 تعاونی فوق الذکر در آنها عضویت یافتند.

- تشکیل 89 شرکت سهامی زراعی با نزدیک شصت هزار سهامدار و عضو که فعالیت آنها بر مساحتی معادل چهار صد هزار هکتار اراضی مزروعی شامل میشود.

- تشکیل 35 شرکت تعاونی کشاورزی تخصصی که در مساحتی معادل 88000 هکتار به فعالیت زراعی اشتغال داشتند و حیطه کاشت و برداشت آنان بر 57000 خانواده کشاورز شامل میشود.

- ایجاد 1022 خانه فرهنگ روستائی که نزدیک به دو میلیون تن، از خدمات متنوع آموزشی و فرهنگی آنان استفاده میکردند. همچنین برابر 250 هزار کودک روستائین سه تا شش ساله از 749 مجتمع مهد کودک و شیرخوارگاه و کودکستان استفاده کرده، علاوه بر

بقیه در صفحه 16

خدمات بهداشتی و مقدمات آموزش يك وعده غذای رایگان دریافت می‌کردند.

- در طی مدت پانزده سال مورد اشاره، تولیدات کشاورزی ایران بطور متوسط سالانه پنج درصد افزایش یافت. بعبارت دیگر در همین مدت مجموعاً دو برابر شد.

فصل سوم

اقدامات سپاه دانش، سپاه بهداشت و سپاه ترویج و آبادانی

سپاههای دانش، بهداشت و ترویج و آبادانی که هر سه بر اساس اصول انقلاب شاه و ملت تاسیس شد، نقشی بس مهم و اساسی و موثر در آبادانی روستاها و گسترش خدمات بهداشتی، آموزشی و رفاهی و فرهنگی در میان کشاورزان و همه روستائیان ایفا نمود.

افراد این سپاهها را مشمولان وظیفه مرد و یا دختران داوطلب تشکیل میدادند. مخصوصاً شور و شوق و هیجان دختران در این خدمت، حیرت انگیز بود. خود من هنگام بازدید از يك مركز آموزش دختران داوطلب از آنان پرسیدم کدام يك مایل است دوران خدمت خود را در روستاها بگذرانند؟ بدون استثنا همه اعلام آمادگی و ابراز تمایل کردند.

پیش از سال 1342 فقط تا 24٪ کودکان لازم‌التعلیم، به تناسب مناطق مختلف کشور، به مدرسه می‌رفتند و دیگران از این نعمت محروم بودند. در مقابل 74٪ کودکان شهرنشین از خدمات آموزشی استفاده می‌کردند. البته قانون تعلیمات اجباری در سال 1321 به تصویب رسیده بود، ولی امکان اجرای آن وجود نداشت و در سطح کل کشور و در مجموع طبقات سنی، 85٪ ایرانیان از نعمت سواد محروم بودند و خواندن و نوشتن نمی‌دانستند.

من بخوبی میدانستم که برای حل این مشکل باید از شور و شوق جوانان ایران یاری جست. آیا امکان داشت و قابل تصور بود که جوانان مشمول خدمت وظیفه عمومی حاضر به خدمت در روستاها برای سوادآموزی و گسترش آموزش نباشند و پاسخ آنان به این ندای ملی منفی باشد؟ ابداء. پاسخ جوانان ایران مثبت و توأم با شور و هیجان و اخلاص عمل بود و احترام و ستایش همگان را برانگیخت و حتی موجب تعجب و تحسین در ممالک خارجی شد و کشورهای متعدد از این اصل انقلاب شاه و ملت الهام گرفتند.

سپاه دانش توفیقی بی‌مانند به دست آورد: فقط در سطح روستاهای کشور طی مدت پانزده سال تعداد دانش‌آموزان مدارس سپاه دانش 692٪ افزایش یافت و در پنج سال اول 510/000 پسر و 128/000 دختر همچنین 250/000 مرد سالمند و 12/000 زن سالمند از آموزش این سپاهیان استفاده کرده و خواندن و نوشتن فرا گرفتند.

در همین مدت سپاهیان دانش موفق شدند با کمک و خودیاری روستائیان 10700 مدرسه ساده در روستاها بسازند و 7200 بنای قدیمی را مرمت کنند.

سپاهیان دانش در همین مدت توانستند 950 مسجد بنا کنند و 8200 مسجد را تعمیر کردند. همچنین 5000 حمام عمومی و 60000 کیلومتر راه روستائی احداث نمودند که در آنها 2450 پل کوچک و 20000 آبرو تعبیه شده بود. اینان در ایجاد و نوسازی 8700 مزرعه نمونه و اجرای برنامه غرس 2/500/000 اصله درخت بمنظور ایجاد فضای سبز و یا باغات قابل استحصال و تاسیس 7500 باشگاه ورزشی و نصب 5000 صندوق پست در روستاها نیز همکاری و مشارکت مستقیم و موثر داشتند.

تا پایان سال 1357 بیست و هشت دوره از پسران و 18 دوره از دختران به خدمت سپاه دانش رفتند که مجموع تعداد آنان به بیش از یکصد هزار تن بالغ گردید. بسیاری از این گروه پس از پایان دوره سپاهیگری به خدمت وزارت آموزش و پرورش درآمدند و کار تعلیم نوجوانان و جوانان را ادامه دادند. بعضی دیگر در رهبری خانه‌های انصاف مشارکت موثر نمودند. هزینه مدارس سپاه دانش ثلث هزینه مدارس متعارف مشابه بود و همه خدمات عمرانی و فرهنگی و اجتماعی جنبی را سپاهیان بر اینگان و داوطلبانه انجام می‌دادند

سپاه ترویج و آبادانی

نخستین وظیفه هر یک از افراد این سپاه، تهیه شناسنامه هر روستا بود. این شناسنامه مشتمل بود بر اطلاعات دقیقی در مورد موقعیت و مشخصات جغرافیائی، کشاورزی، اقتصادی و فرهنگی هر ناحیه. بر اساس تکمیل این پرسشنامه و اطلاعاتی که بدست می‌داد، می‌بایست بررسیهای دقیقتری در مورد مسائل و معضلات محلی به عمل آید و وزارت کشاورزی و عمران روستائی ماموریت داشت که براساس مجموع پرسشنامه‌ها شناسنامه جامع و کاملی از همه روستاها و زندگی روستائی ایران فراهم آورد. کار دیگر این سپاهیان، آموزش و ترویج روشهای نوین کاشت و برداشت بود و می‌بایست در مزرعه نمونه کوچکی که مساحت آن از یکهزار متر کمتر نباشد. همچنین سپاهیان ترویج و آبادانی وظیفه داشتند شیوه‌های بهبود کیفیت دامداری، تهویه و تنظیف محلهای نگاهداری دامها و تلقیح آنها را به کشاورزان بیاموزند و نیز فعالیتهای اجتماعی و فرهنگی را در روستاها گسترش دهند.

تشکیلات سپاه بهداشت و پیش‌بینی شبکه پزشکی از طریق تلویزیون

قسمتی از خدمات سپاهیان بهداشت جنبه عمومی و اختصاص به پاکسازی و بهسازی محیط زیست، تامین آب آشامیدنی و امثال اینها داشت ولی وظیفه و رسالت اصلی آنان، انجام خدمات پیش‌گیری و درمان بیماریها بود. در طی هشت سالی که از فعالیت سپاه بهداشت گذشته بود، تعداد روستائیان که از خدمات بهداشتی و درمانی استفاده می‌کردند، از يك

بقیه در صفحه 23

در سال 1357 معادل 4/500/000 نفر بود. البته پدیده شهرگرایی منحصر و مختص به ایران نیست، اما نمیتوانستیم از توجه به آن در کشور خود غافل باشیم و پیچیدگی آنرا بدست فراموشی بسپاریم.

تامین مسکن برای کارگران

تامین مسکن یکی از الویتهای اصلی سیاست ملی ما بود. برای نیل به این منظور میبایست که به اصلاحات عمده شهری، ایجاد شهرهای جدید، اصلاح محلات قدیمی شهرهای موجود و بخصوص جلوگیری از معاملات سوداگرانه اراضی بپردازیم.

برای مبارزه با این معاملات سوداگرانه و جلوگیری از افزایش سرسام آور قیمت زمین، اصل هیجدهم انقلاب اعلام شد. اعلام این اصل در سال 1356 صورت گرفت. ولی قبل از آن نیز از توجه به این مطلب غافل نبودیم. موثرترین راه جلوگیری از سوءاستفاده ها این بود که دولت راسا به احداث و ساختمان مسکن برای نیازمندان بپردازد و هم یک برنامه فوری و سریع که نیازهای عاجل را برآورد. یکی دیگر از مبانی سیاست مسکن تامین شرایط مطلوب و تشویق آمیز برای سرمایه گذاری خصوصی در زمینه مسکن بود. بهمین منظور بود که شرکتهای متعدد پس انداز و وام مسکن تشکیل شد، امکانات بانک رهنی ایران افزایش یافت. بانک ساختمان و صندوق سرمایه گذاری بانکهای ایران در برنامه های خانه سازی بنیان گرفت و بالاخره برنامه وسیعی برای ایجاد و تشویق و گسترش تعاونیهای مسکن تدوین گشت.

طبق آمار موجود، وزارت آبادانی و مسکن به تنهایی تا پایان سال 1357 سی و یک هزار واحد مسکونی (خانه های سازمانی، خانه های ارزان قیمت، خانه های کارگری) ساخته و تحویل داده و احداث نزدیک به چهل هزار واحد مسکونی دیگر را آغاز کرده بود. بعلاوه 2056 طرح شهرسازی و عمرانی در شهرها و 6892 طرح عمرانی و نوسازی در روستاها به انجام رسیده بود.

چنین مقرر بود که هر واحد بزرگ صنعتی، هر موسسه اقتصادی ملی با کمک دولت و استفاده از اراضی ملی بتواند به خانه سازی برای کارگران و کارمندان خود بپردازد و این خانه ها هر چه ممکن است به محل کار نزدیک باشد تا از رفت و آمد و اتلاف و بروز مشکل عبور و مرور جلوگیری شود. البته باید به این طرحها مجموع فعالیتهای عمرانی و بهسازی سپاه ترویج و آبادانی در سطح روستاها و حتی شهرهای کوچک کشورمان افزوده شود.

با تمام این تفاسیل باید قبول کنیم که برنامه تامین مسکن برای کارگران از نقاط ضعف سیاست ما محسوب میشد، چرا که با تمام کوششهایی که انجام گرفت موادی مثل سیمان و آجر و امکانات کافی برای نیل به همه برنامه ها و هدفهای خود در اختیار نداشتیم.

میلیون نفر به هشت میلیون نفر بالغ گردید. توفیق این سپاه چنان بود که در سال 1352 تصمیم گرفته شد همه خدمات بهداشتی و درمانی در سطح روستاهای کشور به آنان تفویض شود و بدنبال این تصمیم سازمان سپاه بهداشت و مراکز بهداشتی و درمانی روستاها تشکیل گردید.

در سال 1356 سازمان فوق 1422 مرکز بهداشت و درمان روستائی و 1240 پزشک در اختیار داشت. حضور سپاهیان بهداشت در روستاها و خدمات موثر و ملموس و محسوسی که انجام میدادند سبب شد که روستائینان به طب جدید اعتماد پیدا کنند و از مراجعه به اشخاص فاقد صلاحیت اجتناب نمایند و بدین ترتیب "سپاهی" به عنوان عامل درمان و نجات و سلامت در دل روستائینان ایرانی مقامی والا یافت در حقیقت افراد این سه سپاه سربازان انقلاب اجتماعی و ملی ایران بودند. حقوق و مزایای این سپاهیان دقیقا معادل افسران هم رتبه آنان در قوای مسلح بود. به عنوان مثال، یک فارغ التحصیل دانشگاه، چه زن و چه مرد، حقوق و مزایای معادل ستوان یکم ارتش دریافت میداشتند.

تلاش سپاهیان انقلاب، باعث تسریع در همه برنامه های عمرانی شد و سرانجام این امکان را به وجود آورد که ایران از مدار عقب افتادگی خارج شود و در شمار ممالک متحول درآمد برنامه آینده ما این بود که از طریق ماهواره هائی که ایران قصد خریداری آنرا داشت یک شبکه درمانی تلویزیونی بوجود آوریم، به نحوی که هر طبیب ساده در یک روستای دور افتاده بتواند با پزشکان متخصص در تهران یا مراکز بزرگ تماس بگیرد، بیمار خود را ارائه دهد و چاره جوئی نماید. ایجاد چنین شبکه ای می توانست امکان مراجعه به برجسته ترین متخصصان و پزشکان را برای دور افتاده ترین ایرانیان بوجود آورد. با استفاده از ماهواره ها و اجرای برنامه ای که مجموعا سی میلیارد دلار تمام میشد، قرار بود یک شبکه کامل مخابراتی برای سرتاسر کشور احداث شود و در نتیجه ایران از حیث مخابرات در صف مقدم ممالک دنیا قرار میگرفت. از دیدگاه من، این عمل یکی از جنبه های عمده و اصلی تمدن بزرگ بشمار میرفت.

فصل چهارم - انقلاب سفید و کارگران

بر اثر انقلاب شاه و ملت، 2/5 میلیون خانواده ایرانی، یعنی حدود 12 میلیون نفر، مالک اراضی مزروعی خود شدند. اگر چنین تحولی خوشایند بزرگ مالکان روحانی و غیر روحانی نبود و نیست، تعجب نباید کرد. اصل دیگر سیاست ما تاکید و تکیه بر توسعه سریع صنایع کشور بود. من نمیتوانستم یک آن از خاطر ببرم که با توجه به آهنگ افزایش نفوس در ایران، تعداد جمعیت کشور در سال 1370 از 50 میلیون نفر تجاوز خواهدکرد و برای اینان باید منبع در آمد و اشتغال فراهم کرد. جمعیت تهران در سال 1335 برابر با 1/700/000 نفر و